

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2015. gada 13. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Autortiesības — Direktīva 2001/29/EK — 4. panta 1. punkts — Izplatīšanas tiesības — Jēdziens “publiska izplatīšana” — Dalībvalsts komersanta pirkuma piedāvājums un reklāma tā tīmekļa vietnē, reklāmas nosūtīšana pa pastu un presē citā dalībvalstī — Ar autortiesībām aizsargātu mēbeļu reprodukcijas, kas piedāvātas pārdošanai bez izplatīšanas ekskluzīvo tiesību īpašnieka piekrišanas — Piedāvājums vai reklāma, kuru rezultātā netiek iegādāts aizsargāta darba oriģināls vai tā kopijas

Lieta C-516/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Bundesgerichtshof* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 11. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 27. septembrī, tiesvedībā

Dimensione Direct Sales Srl,

Michele Labianca

pret

Knoll International SpA.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente), J. Malenovkis [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Safjan*] un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 11. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Dimensione Direct Sales Srl* vārdā – *H.-C. Salger, Rechtsanwalt*,
- *M. Labianca* vārdā – *S. Dittl, Rechtsanwalt*,
- *Knoll International SpA* vārdā – *M. Goldmann, Rechtsanwalt*,
- Spānijas valdības vārdā – *L. Banciella Rodríguez-Miñón*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – vācu.

— Eiropas Komisijas vārdā — *F. W. Bulst* un *J. Samnadda*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 4. decembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 10. lpp.) 4. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar strīdu starp *Dimensione Direct Sales Srl* (turpmāk tekstā — “*Dimensione*”), atbilstoši Itālijas tiesībām dibinātu sabiedrību, *M. Labianca* un *Knoll International SpA* (turpmāk tekstā — “*Knoll*”), atbilstoši Itālijas tiesībām dibinātu sabiedrību, par apgalvotu *Knoll* ekskluzīvo izplatīšanas tiesību pārkāpumu, kas izriet no *Dimensione* piedāvājuma iegādāties tādu mēbeļu reprodukciju, kuras Vācijā ir aizsargātas atbilstoši autortiesībām, izmantojot mērķtiecīgas reklāmas kampaņu, kas vērsta uz šo dalībvalsti.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācija (PIŪO) 1996. gada 20. decembrī pieņēma PIŪO Līgumu par autortiesībām (turpmāk tekstā — “LA”), kas Eiropas Kopienas vārdā tika apstiprināts ar Padomes 2000. gada 16. marta Lēmumu 2000/278/EK (OV L 89, 6. lpp.).
- 4 LA 6. panta “Izplatīšanas tiesības” 1. punktā ir paredzēts:

“Literāro un mākslas darbu autoriem ir ekskluzīvas tiesības atļaut padarīt sabiedrībai pieejamu savu darbu oriģinālu un kopijas, tās pārdodot vai nododot īpašumtiesības uz tām citādi.”

Savienības tiesības

- 5 Direktīvas 2001/29 preambulas 9.–11. un 28. apsvērumā ir noteikts:

- “(9) Autortiesību un blakustiesību saskaņošanas pamatā jābūt augstam aizsardzības līmenim, jo šīm tiesībām ir izšķiroša nozīme intelektuālajā jaunradē. [..]
- (10) Lai autori vai izpildītāji varētu turpināt savu radošo un māksliniecisko darbību, viņiem jāsaņem atbilstīga atlīdzība par viņu darbu izmantošanu [..]
- (11) Autortiesību un blakustiesību stingra un efektīva aizsardzības sistēma ir viens no galvenajiem veidiem, kā nodrošināt to, lai Eiropas kultūras jaunrade un producēšana saņemtu vajadzīgos resursus, un kā aizsargāt mākslas darbu radītāju un izpildītāju neatkarību un cieņu.

[..]

(28) Autortiesību aizsardzība saskaņā ar šo direktīvu ietver ekskluzīvas tiesības kontrolēt materializētā formā iemiesota darba izplatīšanu. Darba oriģināla vai kopiju pirmā pārdošana [Eiropas Savienībā], ko veic tiesību subjekts vai kāds ar viņa piekrišanu, izbeidz tiesības kontrolēt minētā darba turpmāku pārdošanu [Savienībā].”

6 Minētās direktīvas 4. pantā “Izplatīšanas tiesības” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis autoriem paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt jebkādā veidā publiski izplatīt viņu darbu oriģinālus vai kopijas, tos pārdodot vai kā citādi.

2. Izplatīšanas tiesības attiecībā uz darba oriģinālu vai kopijām [Savienībā] neizbeidzas, izņemot gadījumus, kad [Savienībā] tiesību subjekts attiecīgo tiesību objektu pirmo reizi pārdod vai citādi nodod īpašumtiesības uz šo objektu citai personai, vai to dara ar šā subjekta piekrišanu.”

Vācijas tiesības

7 Atbilstoši Vācijas 1965. gada 9. septembra Likuma par autortiesībām un blakustiesībām (*Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz*) (BGBl. 1965 I, 1273. lpp.) 15. panta 1. punkta 2. apakšpunktam autoram ir ekskluzīvas tiesības izmantot savu darbu materializētā veidā. Šīs tiesības tostarp ietver izplatīšanas tiesības.

8 Grozītā likuma 17. panta 1. punktā ir noteikts:

“Izplatīšanas tiesības ir tiesības publiski piedāvāt vai laist apgrozībā darba oriģinālu vai kopijas.

[..]”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

9 *Knoll* pieder pie *Knoll* grupas, kuras mātesuzņēmuma *Knoll Inc.* juridiskā adrese ir Pensilvānijā (Amerikas Savienotās Valstis). Šī grupa ražo un visā pasaulē pārdod augstvērtīgas mēbeles. Citastarp *Knoll* izplata krēslu “Wassily” un galdu “Laccio”, ko radījis Marsels Breijers [*Marcel Breuer*], kā arī krēslu, tabureti, izvelkamo krēslu un galdu “Barcelona”, krēslus “Brno” un “Prag” un krēslu “Freischwinger”, ko radījis Ludvigs Mīss van der Roē [*Ludwig Mies van der Rohe*] (turpmāk tekstā visi kopā – “aizsargātie darbi”). *Knoll* ir ļauts atsaukties uz ekskluzīvām autortiesībām, kas ir tās mātesuzņēmumam, šo Vācijā aizsargāto produktu izmantošanai.

10 *Dimensione* ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kuras vadītājs ir *M. Labianca*. Tā izplata Eiropā dizaina mēbeles, tās pārdodot tieši un piedāvājot mēbeles pārdošanai savā tīmekļa vietnē.

11 2005. un 2006. gadā *Dimensione* reklamēja tādu mēbeļu pārdošanu, kas ir analogas aizsargātajiem produktiem, savā tīmekļa vietnē, dažādos Vācijas laikrakstos un žurnālos, kā arī reklāmas bukletā vācu valodā, norādot šādi:

“Iegādājieties mēbeles Itālijā un maksājiet tikai tad, kad atbraucat tām pakal vai kad tās jums piegādā pārvadātājs, kas ir pilnvarots saņemt samaksu (pakalpojumu nodrošinām pēc pieprasījuma)”.

12 Uzskatot, ka mēbeles, ko *Dimensione* piedāvā iegādāties, ir aizsargātu darbu imitācija vai viltojums, *Knoll* pret pēdējo minēto un *M. Labianca* vērsās *Landgericht Hamburg* (Hamburgas apgabaltiesa), lai tā tiem noteiktu aizliegumu piedāvāt šīs mēbeles pārdošanā Vācijā. Savas prasības atbalstam *Knoll* norādīja, ka šīs mēbeles aizsargā autortiesības kā lietišķās mākslas darbus. Tā uzskatīja, ka, reklamējot

Vācijā aizsargātu produktu kopijas, *Dimensione* ir aizskārusi tiesības, kādas tai un tās mātesuzņēmumam ir paredzētas grozītā 1965. gada 9. septembra Likuma par autortiesībām un blakustiesībām 17. panta 1. punktā.

- 13 *Landgericht Hamburg* apmierināja *Knoll* prasību. *Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg* (Hanzas augstākā apgabaltiesa Hamburgā), lemjot par *Dimensione* un *M. Labianca* apelācijas sūdzību, atstāja spēkā pirmajā instancē pasludināto spriedumu. Tādēļ pēdējie minētie iesniedza kasācijas sūdzību (*Revision*) *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa).
- 14 Šī pēdējā minētā tiesa norāda, ka šīs prasības veiksmīgs iznākums ir atkarīgs no Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punkta interpretācijas, it īpaši no jautājuma, vai izplatīšanas tiesības saskaņā ar šo normu aptver tiesības publiski piedāvāt iegādāties aizsargāta darba oriģinālu vai kopiju? Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, rodoties divi citi jautājumi, proti, pirmkārt, vai tiesības publiski piedāvāt iegādāties darba oriģinālu vai kopijas aptver ne tikai piedāvājumus noslēgt līgumu, bet arī šo darbu reklāmu un, otrkārt, vai izplatīšanas tiesības ir aizskartas arī tad, ja, pamatojoties uz piedāvājumu, darba oriģināla vai kopiju iegāde nenotiek. Iesniedzējtiesa uzskata, ka uz šiem jautājumiem ir jāatbild apstiprinoši.
- 15 Šādos apstākļos *Bundesgerichtshof* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai izplatīšanas tiesības saskaņā ar Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punktu ietver tiesības publiski piedāvāt iegādāties darba oriģinālu vai kopijas?

Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:

- 2) Vai tiesības publiski piedāvāt iegādāties darba oriģinālu vai kopijas ietver ne tikai piedāvājumus noslēgt līgumu, bet arī reklāmas pasākumus?
- 3) Vai izplatīšanas tiesības ir pārkāptas tad, ja, pamatojoties uz piedāvājumu, darba oriģināla vai kopiju iegāde nenotiek?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

- 16 Vispirms ir jānorāda, ka *Dimensione* un *M. Labianca* būtībā argumentē, ka pirmais jautājums ir hipotētisks, jo, izmantojot vārdu “piedāvājums”, tas atsaucas uz oferti, kas savā būtībā ir obligāti saistoša pārdevējam, lai gan pamatlietas fakti attiecas tikai uz reklāmas darbībām, kuras atbilstoši Vācijas tiesībām nav saistošas pārdevējam, bet ir tikai potenciālajiem pircējiem adresēts aicinājums iesniegt pārdevējam pirkuma priekšlikumu.
- 17 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi, ievērojot pašas noteikto tiesisko regulējumu un faktiskos apstākļus, attiecas atbilstības pieņēmums (skat. spriedumu *X*, C-651/11, EU:C:2013:346, 20. punkts un tajā minētā judikatūra). Valsts tiesas iesniegto lūgumu Tiesa var noraidīt tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas vajadzīgi, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums *Chartered Institute of Patent Attorneys*, C-307/10, EU:C:2012:361, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 18 Tas šajā gadījumā nav noticis. Proti, pamatlieta ir par *Dimensione* komercpraksi, ko veido gan pārdošanas piedāvājumi, gan reklāmas darbības, kuru rezultātā netiek iegādāti aizsargāti objekti.
- 19 Līdz ar to pirmais jautājums ir uzskatāms par pieņemamu.

Par lietas būtību

- 20 Ar prejudiciālajiem jautājumiem, kas jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj aizsargāta darba izplatīšanas ekskluzīvo tiesību īpašniekam iebilst pret piedāvājumu pārdot darba oriģinālu vai kopiju vai reklāmu, kas skar šī darba oriģinālu vai kopiju, pat ja nav pierādīts, ka šī piedāvājuma vai šīs reklāmas rezultātā Savienības pircējs ir iegādājies aizsargātu objektu.
- 21 Atbilstoši šai normai autoriem ir piešķirtas ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt jebkādā veidā publiski izplatīt savu darbu oriģinālus vai kopijas, tos pārdodot vai kā citādi.
- 22 Ir jāatgādina, ka jēdziena “izplatīšana” saturs šīs normas izpratnē tostarp ir autonomas Savienības tiesību jēdziens, kura interpretācija nevar būt atkarīga no likuma, kurš piemērojams darījumiem, kuru ietvaros ir notikusi izplatīšana (skat. šajā ziņā spriedumu *Donner*, C-5/11, EU:C:2012:370, 25. punkts).
- 23 No Tiesas judikatūras vienlīdz izriet, ka tā kā Direktīva 2001/29 ir vērsta uz to, lai Savienībā īstenotu pienākumus, kas tai ir paredzēti īpaši saskaņā ar LA, un Savienības tiesību normu teksti atbilstoši judikatūrai, cik vien iespējams, ir jāinterpretē, ņemot vērā starptautiskās tiesības, it īpaši, ja ar šādiem dokumentiem ir skaidri paredzēts īstenot Savienības noslēgtu starptautisku līgumu, jēdziens “izplatīšana”, kas ietverts minētās direktīvas 4. panta 1. punktā, ir jāinterpretē saskaņā ar LA 6. panta 1. punktu (spriedums *Donner*, C-5/11, EU:C:2012:370, 23. punkts).
- 24 Jēdzienam “publiska izplatīšana [...] pārdodot”, kas ietverts šīs direktīvas 4. panta 1. punktā, tādējādi ir tāda pati nozīme kā LA 6. panta 1. punktā minētajai frāzei “padarīt sabiedrībai pieejamus [...], pārdodot” (skat. šajā ziņā spriedumu *Donner*, C-5/11, EU:C:2012:370, 24. punkts).
- 25 Ņemot vērā šo kontekstu, Tiesa ir precīzi konstatējusi, ka publisku izplatīšanu raksturo virkne darbību, kas norisinās vismaz no pirkuma līguma noslēgšanas līdz tā izpildei, veicot piegādi sabiedrības loceklim. Tādējādi komersants ir atbildīgs par visām viņa paša vai viņa vārdā veiktajām darbībām, ar kurām ir notikusi “publiska izplatīšana” dalībvalstī, kurā izplatītās lietas aizsargā autortiesības (spriedums *Donner*, C-5/11, EU:C:2012:370, 26. un 27. punkts, kā arī spriedums *Blomqvist*, C-98/13, EU:C:2014:55, 28. punkts).
- 26 No šīs judikatūras un it īpaši no vārda “vismaz”, ko lieto Tiesa, izriet, ka nevar tikt izslēgts, ka darījumi vai darbības pirms pārdošanas līguma noslēgšanas arī var ietilpt izplatīšanas jēdzienā un ekskluzīvā kārtā tikt atstāti tikai autortiesību īpašnieku ziņā.
- 27 Lai gan Tiesa jau ir konstatējusi, ka publiska izplatīšana ir jāuzskata par notikušu, ja tiek noslēgts pārdošanas un nosūtīšanas līgums (spriedums *Blomqvist*, C-98/13, EU:C:2014:55, 29. punkts), tāpat ir arī pārdevuma līguma piedāvājuma gadījumā, kas ir saistošs tā autoram. Proti, šāds piedāvājums pēc savas dabas ir darbība pirms pārdevuma īstenošanas.
- 28 Kas attiecas uz aicinājumu iesniegt piedāvājumu vai nesaistošu reklāmu par aizsargātu objektu, arī tie ietilpst to darbību ķēdē, kas tiek veiktas šī objekta pārdošanai. Proti, sprieduma *Donner* (C-5/11, EU:C:2012:370) 30. punktā Tiesa nosprieda, ka komersants, kas vērš savu reklāmu uz sabiedrības locekļiem, kuri dzīvo citā noteiktā dalībvalstī, un rada vai nodod to rīcībā piegādes sistēmu un īpašus

samaksas veidus vai ļauj to darīt trešajai personai, tādējādi minētajiem sabiedrības locekļiem dodot iespēju likt sev piegādāt šajā pašā dalībvalstī ar autortiesībām aizsargātu darbu kopijas, dalībvalstī, kurā notiek piegāde, īsteno “publisku izplatīšanu” Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punkta izpratnē.

- 29 Tiesa ir arī nospriedusi, ka no trešās valsts ievestas preces, kas ir kādas Eiropas Savienībā ar autortiesībām aizsargātas preces kopijas, var aizskart šīs tiesības, ja ir pierādīts, ka šīs preces ir paredzētas laišanai pārdošanā Savienībā, un pierādījums tam it īpaši ir tas, ja izrādās, ka minētās preces ir tikušas pārdotas klientam Savienībā, piedāvātas pārdošanai vai reklamētas patērētājiem Savienībā (skat. šādā ziņā spriedumu *Blomqvist*, C-98/13, EU:C:2014:55, 32. punkts).
- 30 Šāda pati interpretācija pēc analogijas ir piemērojama tādas komercdarbības gadījumā kā kādas dalībvalsts komersanta piedāvājums pārdot vai reklāma, kas tā tīmekļa vietnē adresēta patērētājiem citā dalībvalstī, kurā attiecīgie objekti tiek aizsargāti ar autortiesībām.
- 31 Proti, tādējādi var tikt aizskartas izplatīšanas ekskluzīvās tiesības, kas paredzētas Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punkta, ja komersants, kas nav autortiesību īpašnieks, izliek pārdošanā aizsargātus darbus vai to kopijas un reklāmu savā tīmekļa vietnē, kā arī nosūtot to pa pastu vai publicējot to presē adresē patērētājiem tādas dalībvalsts teritorijā, kurā šie darbi ir aizsargāti, mudinot patērētājus tos iegādāties.
- 32 No šī secinājuma izriet, ka izplatīšanas tiesību aizskārums konstatēšanai nav būtiski, ka šīs reklāmas rezultātā nenotiek īpašuma tiesību uz aizsargāto darbu vai tā kopiju nodošana pircējam.
- 33 Proti, lai gan Tiesa spriedumā *Peek & Cloppenburg* (C-456/06, EU:C:2008:232, 33., 36. un 41. punkts) attiecībā uz iespēju izmantot aizsargāta darba reprodukcijas tiešām ir nospriedusi, ka darba oriģināla vai tā kopijas publiskas izplatīšanas jēdziens Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punkta nozīmē ietver šī priekšmeta īpašumtiesību nodošanu, nemainīgs paliek tas, ka izplatīšanas tiesību aizskārums var tikt konstatēts, ja ar mērķtiecīgu reklāmu patērētājiem tās dalībvalsts teritorijā, kurā šis darbs ir aizsargāts, tiek piedāvāts iegādāties oriģinālu vai tā kopiju īpašumā.
- 34 Šī interpretācija atbilst šīs direktīvas mērķiem, kādi tie izriet no tās preambulas 9.–11. apsvēruma, atbilstoši kuriem autortiesību saskaņošanas pamatā ir jābūt augstas aizsardzības līmenim, autoriem ir jāsaņem atbilstīga atlīdzība par viņu darbu izmantošanu un autortiesību aizsardzības sistēmai ir jābūt efektīvai un stingrai (skat. spriedumu *Peek & Cloppenburg*, C-456/06, EU:C:2008:232, 37. punkts).
- 35 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj aizsargāta darba izplatīšanas ekskluzīvo tiesību īpašniekam iebilst pret piedāvājumu pārdot darba oriģinālu vai kopiju vai mērķtiecīgu reklāmu, kas skar šī darba oriģinālu vai kopiju, pat ja netiktu pierādīts, ka šī piedāvājuma vai šīs reklāmas rezultātā Savienības pircējs ir iegādājies aizsargātu objektu, ja šī reklāma tās dalībvalsts patērētājus, kurā šis darbs ir aizsargāts ar autortiesībām, mudina to iegādāties.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 36 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj aizsargāta darba izplatīšanas ekskluzīvo tiesību īpašniekam

iebilst pret piedāvājumu pārdot darba oriģinālu vai kopiju vai mērķtiecīgu reklāmu, kas skar šī darba oriģinālu vai kopiju, pat ja netiktu pierādīts, ka šī piedāvājuma vai šīs reklāmas rezultātā Savienības pircējs ir iegādājies aizsargātu objektu, ja šī reklāma tās dalībvalsts patērētājus, kurā šis darbs ir aizsargāts ar autortiesībām, mudina to iegādāties.

[Paraksti]